

KIRIM'IN KARANLIK GÜNLERİ: ACI İÇİNDEKİ TÜRK VATANI

Esmâ ATMACA*

Düzenli ve güzel bir hayat yaşamak için çabalarken kendinizi ateşin içinde bulup çıkamamak çok buhranlı bir süreçtir. Bunu yaşamak zorunda kalan Kırım Tatarları meşakkatli günleri geride bırakmışlardır. 1920'li yıllar, Kırım Tatarları için kültürel açıdan önemli bir on yıl olarak öne çıkmıştır. Söz konusu kişiler bu dönemde gazeteler, eğitim kurumları, kütüphaneler ve tiyatrolar aracılığıyla kendi dillerini ve kültürlerini geliştirmeye özen göstermişlerdir. Kendi kimliklerini ve kültürel miraslarını korumaya yönelik bu çabalar, geleceğe dair umut ve iyimserlik duygusu yaratmıştır. Kırım Tatarları, kültürel ve siyasi kimliklerini koruma mücadelesine girmek zorunda kalmışlardır.

1920'li yıllar, Kırım Tatarları için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Nüfustaki payları yüzde 25-30 civarında olan Tatarlar; gazeteler, eğitim kurumları, kütüphaneler ve tiyatrolar aracılığıyla kendi kültürlerini geliştirmeye ve dilsel haklarını korumaya yönelik önemli adımlar atmışlardır. Bu dönem, geleceğe dair umut vadeden bir atmosfer yaratsa da 1930'lerden itibaren Sovyet rejimi tarafından Tatarlar ve diğer azınlık grupları üzerinde yoğun bir baskı uygulanmaya başlanmıştır. Bu baskılar, siyasi ve kültürel özgürlüklerin kısıtlanmasını, Kırım Tatarlarının kimliklerini ve haklarının ihlal edilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu durum, Kırım Tatarlarının soykırımına yol açan bir dizi trajik olayın da fitilini ateşlemiştir. Sovyet rejiminin baskıları ve faaliyetleri, Kırım Tatarları için yıkıcı sonuçlar doğurmuştur. 1930'ların başında Kırım Tatarlarının Rusya'nın kuzeyindeki verimsiz bölgelere toplu olarak sürgünleri başlamıştır. Bu sürgünlerin yanı sıra, 1932-1933 yıllarında yaşanan kıtlık da Kırım Tatarları üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Zorlu koşullara ve baskılara maruz kalan Kırım Tatarları, Sovyet rejimine karşı direniş göstermişlerdir. Kırım Tatarları, 18 Mayıs 1944 sabahı hayatlarının en kasvetli günlerinden birine uyanmışlardır. Bu vahşet, üç gün boyunca yaklaşık 235 bin 500 kişinin sürgün edilmesine neden olmuştur. Kadınlar, çocuklar ve yaşlılar da dahil olmak üzere siviller bu trajedinin kurbanı olmuşlardır. Aileler paramparça edilmiş ve insanlar kendilerini etnik bir temizliğin içinde bulmuşlardır. Sürgün edilenler, oradan oraya savrulmuş ve çeşitli ülkelere dağılmışlardır. Bu sürgünün ardında yatan sebepler hala tartışma konusudur. Kırım Tatarları, "vatan hainliği", "Sovyetler Birliği'ni yıkmaya teşebbüs" ve "Türkiye ile yakın ilişkiler kurmak" gibi çeşitli suçlamalar ile itham edilmişlerdir. Bu suçlamaların gerçekliği ve dayanağı hâlen sorgulanmaktadır. Sürgün emri verildiğinde, Tatarlara sadece 15 dakika içinde tüm eşyalarını toplamaları ve trenlere binmeleri emredilmiştir. Dar vagonlarda onca insan ve geçmişin yükü altında birçok hayat sönmüştür. Bu trajik olay, bir milletin yok edilmesine ve suçsuz insanların etnik kökenlerinden ötürü yuvalarını terk etmek zorunda kalmalarına neden olmuştur.

Sürgünden sağ kurtulan Kırım Tatarlarının çoğu Özbekistan, Tacikistan ve Kazakistan gibi komşu ülkelere dağıtılmıştır. Anavatanlarından koparılan bu insanlar, yabancı topraklarda birçok kayıp vermelerine rağmen yeni bir yaşam kurmaya çalışmışlardır. Sürgünün etkileri Kırım Tatarları üzerinde hâlen devam etmektedir. Her sene birçok insan, söz konusu karanlık günlerde kaybedilen yakınlarının acısını anmaktadır. Bu travma, hafızalarda tazeliğini korumakta ve nesilden nesile aktarılmaktadır.

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi